

EUROPSKE AKTIVNOSTI ZA UNAPREĐENJE PREVENCIJE PROFESIONALNIH BOLESTI KOŽE

Kožne bolesti svrstavaju se među pet najčešće registriranih profesionalnih bolesti (PB) u EU, čineći 10 - 40 % ukupno registriranih slučajeva (European Agency for Safety and Health at Work. European risk observatory report. Occupational skin isease and dermal exposure in the European Union (EU-25): policy and practice overview, 2008.). Profesionalne bolesti kože najčešće su uzrokovane s izloženosti kemikalijama s iritativnim ili alergogenim djelovanjem na kožu (iritativni i alergijski kontaktni dermatitis) te ultraljubičastom zračenju (rak kože). One su čest uzrok trajno poremećenog zdravstvenog stanja sa značajnim smanjenjem radne sposobnosti i kvalitete života, te visokim direktnim i indirektnim troškovima obolijevanja i liječenja. Podaci iz EU-a govore da godišnji troškovi zbog gubitka radne produktivnosti povezani s profesionalnim bolestima kože dosežu 5 milijardi €. Stoga su PB kože prepoznate kao značajan zdravstveni problem u Europi, a komisija EU-a je nedostatak prevencije definirala kao prioritetni i nedovoljno prepoznat problem. Prema Registru profesionalnih bolesti Hrvatskog zavoda za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu (<http://www.hzzzs.hr>), u zadnjem petogodišnjem razdoblju (2010.-2014.) u Hrvatskoj je registrirano ukupno svega 38 slučajeva profesionalnih bolesti kože, dominantno alergijskih kontaktnih dermatitisa, a njihov godišnji udio u ukupnom broju PB-a se kreće oko 10 %, tj. na donjoj granici raspona zabilježenog

u EU. To upućuje da u Hrvatskoj postoji značajan broj neprepoznatih PB kože, najvjerojatnije zbog propusta u dijagnostičkim postupcima i sustavu zdravstvene zaštite.

Od 2010. g. u tijeku su europske inicijative i projekti koji imaju za cilj razviti standarde mjera zaštite na radu vezano uz unapređenje prevencije PB kože, a u kojima sudjeluju i stručnjaci iz RH. Početnu platformu za unapređenje prevencije PB kože osnovala je Europska akademija za dermatovenerologiju 2010. g. pod nazivom *European Initiative for the Prevention of Occupational Skin Diseases* (<http://www.epos2010.eu>), a osnovni promotivni materijal je preveden i na hrvatski jezik (Prilog 1). Napori su usmjereni na uvođenje odgovarajuće teoretske i praktične edukacije o zaštiti kože na radu za visokorizična zanimanja, od zdravih učenika do oboljelih radnika, kao i na prepoznavanje čimbenika individualne osjetljivosti. Sa stajališta medicine rada, od najveće važnosti su programi i intervencije na razini primarne prevencije koji se usmjeravaju na zdrave učenike i radnike, s jedne strane poboljšavajući primjenu mjera zaštite na radu, a s druge strane otkrivajući osobe koje imaju povećan rizik za razvoj PB kože i osobe s ranim znakovima tih bolesti. U tom smislu aktivnosti su, kako u EU, tako i u RH, najživlje u sektoru frizerstva s uspješno provedenim projektima „SafeHair 1.0“ i SafeHair 2.0“ financiranim od Europskog

EADV za bolju prevenciju profesionalnih kožnih bolesti u Europi:

EADV- euopreventivna kampanja:

Zdrava koža @ rad

Prema nedavnom izvješću EU-25, vodeći uzrok zdravstvenih problema vezanih uz rad na području Europe čine profesionalne kožne bolesti (PKB). Zbog njihovog kroničnog tijeka oboljele osobe mogu trpjeti štetne socioekonomske i psihološke posljedice. Dosadašnji znanstveni podaci ukazuju da je prevencija PKB učinkovita. Dermatolozi svojim specifičnim znanjem i kompetencijom, u suradnji s drugim stručnjacima, mogu sačuvati zdravlje i radno mjesto svojih bolesnika, te tako i uštedjeti troškove poreznih obveznika i sustava osiguranja. PKB se najčešće javljaju u malim i srednje velikim poduzećima, te prečesto uzrokuju nezaposlenost i stradanje radnika. Stoga, učinkovita prevencija PKB će značajno pridonijeti poboljšanju konkurentnosti radnika na tržištu rada i smanjiti trošak bolovanja te pada produktivnosti, što je osobito važno za vrijeme recesije.

Kampanja Europske akademije za dermatologiju i venerologiju (EADV) „Zdrava koža @ rad/europska preventiva“, pokrenuta 2010, ima za cilj suvremena postignuća u dermatološkoj prevenciji učiniti dostupnim svakom stanovniku EU, provođenjem znanosti u praksu.

Pristupite EPOS mreži i
postanite regionalni partner

Zašto?

- pomaže Vašim bolesnicima
- pomaže Vašoj struci
- pomaže Vama
- besplatno je
- stvarate europsku mrežu

Kako?

registrirajte se na:
www.epos2010.eu

**VAŠA KOŽA
NAJVAŽNIJA
U VAŠEM ŽIVOTU** 2m²

EADV - EUROPREVENTION
CAMPAIGN: HEALTHY SKIN@WORK

socijalnog fonda u razdoblju od 2010. do 2012. g. (<http://www.safehair.eu>). Nosioći ovih projekata bili su socijalni partneri, tj. udruge poslodavaca i radnika u frizerstvu, a s hrvatske strane sudjelovali su predstavnici frizerskog ceha Hrvatske obrtničke komore, te specijalisti medicine rada i sporta. Ovim projektima značajno je unaprijeđeno znanje frizera o zdravstvenim rizicima njihovog zanimanja, te mogućnostima zaštite na radu, s težištem na zaštitu kože. Osim toga, u sklopu ovih projekata provedeno je i istraživanje koje je dalo podatke o tome koliko hrvatski frizeri znaju o rizicima svojeg zanimanja i primjeni mjera zaštite na radu (http://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=152802). Istraživanja u ovom području za radnike u sektoru osobnih usluga se u Hrvatskoj nastavljaju, a u tijeku je i projekt Hrvatskog sindikata male privrede i obrtništva, uslužnih djelatnosti i stranih predstavništva financiran od Europskog socijalnog fonda sa ciljem jačanja socijalnog dijaloga u ovom sektoru, uključujući i područje zaštite na radu (<http://hsmpr.hr/projekti>).

Istraživačka mreža H2020 COST Action TD 1206 "Development and Implementation of European Standards on Prevention of Occupational Skin Diseases (Razvoj i primjena europskih standarda u prevenciji profesionalnih kožnih bolesti)" financirana od EU-a u razdoblju od 2013. do 2017. g. (www.StanDerm.eu) okuplja oko 140 znanstvenika i stručnjaka iz 31 zemlje EU-a i svijeta sa ciljem koordiniranja aktivnosti značajnih za prevenciju PB kože, uključujući temeljnu znanost zbog istraživanja uzroka PB kože i čimbenika individualne osjetljivosti, te primi-

jenjenu znanost radi provođenja međunarodnih epidemioloških studija. Pri tome se posebna pozornost posvećuje razvoju interdisciplinarnih koncepata edukacije radnika u području zaštite na radu, regulatornim pitanjima u području primjene kemikalija i definiranju čimbenika individualne osjetljivosti kao nezaobilaznim područjima u dizajniranju preventivnih programa. U radu ove mreže sudjeluje i tim hrvatskih stručnjaka i znanstvenika uključujući specijaliste dermatovenereologe, specijaliste medicine rada i sporta i toksikologe. Intenzivno se radi na izradi znanstveno utemeljenih EU standarda prevencije i liječenja PB kože koji će poboljšati sigurnost radnog mjesta i omogućiti rane preventivne intervencije za radnike u cijeloj Europi, a naročito za radnike malih i srednjih poduzeća u kojima su pitanja zaštite na radu često zanemarena. Posebna pozornost posvećuje se obrazovanju učenika strukovnih škola o zdravstvenim rizicima i primjeni mjera zaštite na radu u njihovim zanimanjima, jer je strukovno obrazovanje povezano s izloženosti profesionalnim štetnostima tijekom praktične nastave, često u razini i na način kakav je prisutan i kasnije tijekom rada. Sudjelovanje hrvatskih stručnjaka u radu mreže „Standerm“ potaknulo je objavljivanje hrvatske stručne smjernice Pristup profesionalnim bolestima kože u medicini rada (http://www.hdmr.hlz.hr/2014/smjernice_koza.php) 2014. g.

Uspješnost pokrenutih aktivnosti, prvenstveno u sektoru osobnih usluga, planira se procijeniti znanstvenim pristupom, a nadamo se da će se aktivnosti unapređenja prevencije PB kože proširiti i na druge visokorizične sektore.

Sanja Kežić
Academic Medical Center, University of Amsterdam, The Netherlands

Jelena Macan
Institut za medicinska istraživanja i medicinu rada, Zagreb, Hrvatska